

ANAYASA

İSKENDER
ÖKSÜZ

Anayasanın neresi karanlık?

İskender Öksüz

İhale kanunu ve anayasa. En sık değiştirdiğimiz kanunlar. Enflasyonda dünya birinciliğine yürüyoruz. Anayasa değiştirmede de öyleyiz galiba.

“Sivil anayasa... Mevcut anayasa askerî idi de haberimiz mi yoktu? Darbe dönemlerinden karanlık izler taşıyan anayasa. Herkes için anayasa. Halkımız yeni anayasa istiyor. Halkımıza yeni bir anayasa borçluyuz.” Bunları söyleyenler geçen yıl milletvekili yemini ettiler ve yeminleri şöyle son buluyordu: “...Anayasa'ya sadakatten ayrılmayacağıma; büyük Türk milleti önünde namusum ve şerefim üzerine ant içerim.” Ne olacak şimdi? Mevcut anayasa aleyhinde konuşan yemin sahipleri. Cevap verir misiniz? Sadakatten ayrılmayacağınıza namusunuz ve şerefiniz üzerine ant içtiğiniz bu anayasa değil miydi? Şimdi söyledikleriniz mi ant içerken söyledikleriniz mi... Hangisine inanalım?

Anayasalar devletlerin temel kanunudur. Binanın camı, çerçevesi, badanası yenilenebilir. Yenilenmelidir de. Ama bina yıkılmadan temelleriyle oynandığı görülmemiştir. Veleve ki binayı yıkmaya niyet edesiniz.

Devlet ve millet mi değişecek?

Bakınız ABD, 1776'da kuruldu. Anayasası hâlâ o tarihteki anayasadır. Aradan asırlar geçmiş. Yeni ihtiyaçlar doğmuş. Ne yapmışlar? Anayasayı mı değiştirmişler? Hayır. Anayasa devletin temeli ve milletin tarifini içerdiği için bu akıllarına bile gelmemiş. Anayasaya ilaveler yapmışlar. Bunlar da ayrı metinler hâlinde belirlenmiş. Asıl anayasa yazıldığı gibi duruyor.

Anayasalar sadece kanunların kanunu değil. Aynı zamanda devletin niçin kurulduğunu, onu kuran milletin hangi millet olduğunu da belirler. Devleti yıkıp yeni devlet mi kuracaksınız? Devletin sahibi milletin yerine başka millet mi geçecek?

Şimdi lütfen “halka” açıklayınız: Anayasanın neresini değiştireceksiniz? Sözlere bakıyorum. Karanlık... Darbeden izler. Lütfen karnınızdan konuşmayınız. Neresi karanlık? Hangi maddeler karanlık? Karanlık maddeler yerine hangi aydınlık maddeleri koyacaksınız? Darbe izleri hangi maddede, hangi cümlede, hangi kelimelerde?

Yeni anayasa değil yeni iktidar

Halka anayasa borçluymuşsunuz; halk iştiyakla yeni anayasa istiyormuş. Hadi “yalan” demeyeyim. Bu ifadelerin gerçekte uzak yakın bir ilişkisi yok. Aynı hava 2011 seçimlerinden önce de basılmıştı. “Halkımız yeni anayasa istiyor. Halkın istediğini yapmalıyız.” Sonra Ak Parti'nin kendi anketinde görüldü. “Yeni anayasa”, seçim vaatleri arasında önemsenenlerin sonuncusuydu. Anket, 2011 seçimlerinde Ak Parti'ye oy verme nedeninin “Altay Tankı” olduğunu gösteriyordu. 2011'de vaat edilen Altay Tankı! Yeni anayasa halkın umurunda bile değildi. Şimdi de değil. Bir tek iktidarın umurunda. Aslında halk ne istediğinin işaretini 31 Mart'ta verdi. Halk yeni anayasa değil, yeni bir iktidar istiyor.

Her şeyi söylüyorsunuz da bir tek anayasanın hangi maddelerinin yerine ne getireceğinizi söylemiyorsunuz. Bu söylenmeyince de bütün laflar anlamsızlaşıyor. Boşlukta kalıyor.

Acaba neden çekiniyorsunuz! Halk gerçekten sizin düşündüğünüzü istiyorsa onu ifade etmekten neden çekinesiniz. Yoksa istedikleriniz son ana kadar ağza alınmayacak kadar tiksindirici şeyler mi?

Aileyi koruyacağız, başörtüsünü anayasaya koyacağız gibi şeker kaplamalarla çaktırmadan son anda acı bir şeyler mi yutturacaksınız? İktidarınızın böyle sürmeyeceğine dair işaretler varken, yarın çok geç olacak, ne yaparsak şimdi yapalım telaşında mısınız?

Üstelik konuştukları anayasa değişikliği de değil. “Yeni anayasa”! Yani yeni devlet. O hâlde yeni millet!

Yetkiniz geçicidir

Bakınız, siz millet değilsiniz. Siz, milletin geçici bir süre için vekâlet verdiği vekillerisiniz. Burada anahtar kavram, “geçici süre”dir. Seçildiğiniz sürenin ötesine geçen kararlar almaya ne yetkiniz ne de hakkınız var. Buna karşılık, ömrü iktidarların ömründen uzun olması gereken kurumlar vardır. Millet kavramı ve onun meşruiyet verdiği devlet bunların başında gelir. Bu yüzdendir ki yeni anayasanın nasıl yapılacağına dair kanun yoktur ve olamaz. Sizin řu andaki meşruiyetinizi sağlayan da mevcut millet, mevcut devlet ve mevcut anayasadır.

Etki menzili mevcut iktidarın ömrünü aşacak kararlar vardır. Öyle kararlar ki millet onların sonuçlarıyla uzun bir gelecekte yaşamak zorunda kalacaktır. İşte böyle kararlar, hiçbir devlette, kararnameyle, basit meclis çoğunluğuyla alınamaz. Millî istikbali etkileyecek kararlar için nitelikli çoğunluklar, referandumlar getirilmiştir. Onlar da yetmez, devletin içinde bu cins kararlara dur diyecek mekanizmalar vardır. Yüksek mahkemeler gibi. İşte bunlara denetimler ve dengeler (checks and balances) deniyor. Buna kuvvetler ayrılığı deniyor; hukuk deniyor. Böyle devletlere de hukuk devleti deniyor.